

20

ANYS

PLATA
FORMA
PER LA
LLENGUA

L'ONG DEL CATALÀ

FES-TE'N SOCI

INFORME DVD 2014

Anàlisi de l'oferta de DVD a Barcelona

Abril 2014

INTRODUCCIÓ

La situació del cinema en català, com s'ha observat sistemàticament durant els darrers anys, a partir d'estadístiques oficials i informes realitzats per la Plataforma per la Llengua, continua essent clarament deficitària. Concretament, actualment disposem d'una oferta de cinema en català a Catalunya que se situa al voltant del 4%¹. Malgrat això, l'any 2010 es va aprovar per una àmplia majoria en el Parlament català, la Llei del cinema de Catalunya (Llei 20/2010, del 7 de juliol) que obliga a traduir i projectar, en una progressió creixent fins al gener del 2018, el 50% dels títols d'estrena a Catalunya en català. Segons la Llei, les pel·lícules europees que compten amb menys de 16 còpies, queden excloses de l'obligació anterior².

Les obligacions de la Llei en la qüestió lingüística no només afecten a l'oferta de les sales autoritzades. També l'article 17.c d'aquesta Llei fa referència a l'obligació següent en el cas dels DVD: "Incloure la versió en català en el menú lingüístic de les obres cinematogràfiques o audiovisuals que distribueixin per canals diferents a la projecció en sales d'exhibició cinematogràfica, i que prèviament s'hagin estrenat a Catalunya doblades o subtitulades en català, d'acord amb l'article 18".

Cal dir que malgrat que al setembre del 2011, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, el Gremi d'Empresaris del Cinema de Catalunya, i FEDICINE (Federació de Distribuïdors Cinematogràfics) varen signar un Acord amb la finalitat de contribuir a l'augment dels títols i còpies en català, en cap moment l'acord va fer referència explícita als DVD.

Tenint en compte el marc legal actual, doncs, hem considerat oportú fer un anàlisi exhaustiu de l'oferta de DVD de pel·lícules en català a Barcelona,

¹Informe cartellera 2013. Anàlisi de l'oferta de les pel·lícules en català als cinemes de Barcelona (2013). Barcelona. Plataforma per la Llengua.

²A l'abril del 2014 el Govern català va aprovar el Projecte de Llei de modificació de la Llei del cinema de Catalunya. Tanmateix, en el moment de publicar-se aquest estudi (abril 2014) està pendent que aquest projecte passi a tramitació parlamentària.

com a manera de determinar en quin grau els consumidors que volen obtenir aquestes pel·lícules, també veuen afectat el seu dret, emparat de manera progressiva per la Llei del cinema, de consumir cinema en català. Per tal d'estudiar l'oferta real a Barcelona de DVD en llengua catalana, ens hem centrat en l'observació directa de l'oferta de DVD en establiments de venda al públic. Pel fet que els establiments una secció de cinema poden intervenir també en l'oferta final de pel·lícules en català, aquest estudi els té en compte en les valoracions finals, com a actors de l'estat actual de la llengua catalana en aquest àmbit - a banda de les productores i les distribuïdores -.

METODOLOGIA

Univers d'estudi

L'estudi que ens ocupa s'ha dut a terme la ciutat de Barcelona, ja que és una de les ciutats amb més oferta de productes audiovisuals i està afectada per la Llei del cinema de Catalunya aprovada l'any 2010. L'univers d'estudi són totes les pel·lícules estrenades del gener al setembre del 2013 als cinemes catalans, que segons la font oficial consultada³, es tracta de 306 títols.

Cal destacar que el llistat consultat per formular la mostra ja revela que la situació del català en els DVD parteix d'una gran desavantatge respecte del castellà: dels 306 títols estrenats a les sales de cinema entre el gener i el setembre, només 34 d'ells havien tingut una versió en català (com a mínim original, doblada o subtitulada), i 296 l'havien tingut en castellà (original, doblada o subtitulada)⁴.

A continuació mostrem una taula amb totes les pel·lícules estrenades com a mínim en català a les sales de cinema en el període analitzat, segons el tipus de versions:

Taula 1. Versions de les pel·lícules en català estrenades a les sales de cinema entre el gener i el setembre del 2014

Pel·lícula	Versió original	Versió doblada	Versió subtitulada
A FILM ABOUT KIDS AND MUSIC. SANT ANDREU JAZZ BAND	Castellà		Castellà i català
BARCELONA, NIT D'ESTIU	Català		

³ ICEC. Llargmetratges estrenats als cinemes de Catalunya. Període:01.01.2013 a 30.09.2013

BIG BOYS GONE BANANAS!			Castellà i català
CAZADORES DE CORRUPCIÓN LA RED	Castellà		Català
COMEDIANTS AMB EL SOL A LA MALETA	Català		
COR SUEC, SANG FINESA.			Català
ELS CROODS	Anglès	Castellà i català	Castellà
ESTIGMA?	Català		
FRIENDS AVENTURA EN LA ISLA DE LOS MONSTRUOS		Castellà i català	
LA GRAN OPORTUNITAT	Català		
HIJOS DE LA MEDIANOCHE		Castellà i català	Castellà
L'HOSTE		Castellà i català	Castellà
INFILTRATORS			Català
KANIMAMBO	Català		Castellà
KUCHU			Català
MENÚ DEGUSTACIÓ	Català		Castellà
MÓN PETIT	Català		Castellà
EL MUERTO Y SER FELIZ	Castellà	Català	
NO SOY UNA ESTRELLA DEL ROCK			Català
PITUFOS 2		Castellà i Català	Castellà
LA PLAGA	Castellà		Català
PLANETA BLANC	Català		
EL PLANETA DE LOS CARACOLES			Català
SÈRIE B	Català	Castellà	
TANGO LIBRE			Català i castellà
TOWN OF RUNNERS			Català
LA ÚLTIMA ISLA	Castellà	Català	
UNES ALTRES VEUS	Català		
IL VILLAGGIO DI CARTONE			Castellà i català
ZARAFÀ		Castellà i català	

Treball de camp

Per tal d'aconseguir una mostra representativa, es va observar la disponibilitat d'aquests 306 títols en dues de les principals superfícies

comercials de Barcelona: l'FNAC i El Corte Inglés. La selecció d'aquestes dues superfícies es deu al fet que són els dos únics establiments amb més de 5 centres a Barcelona que ofereixen DVD.

Les observacions es van fer durant el mes de novembre del 2013, a partir d'un treball de camp en els dos establiments situats a la plaça Catalunya de Barcelona.

Mostra

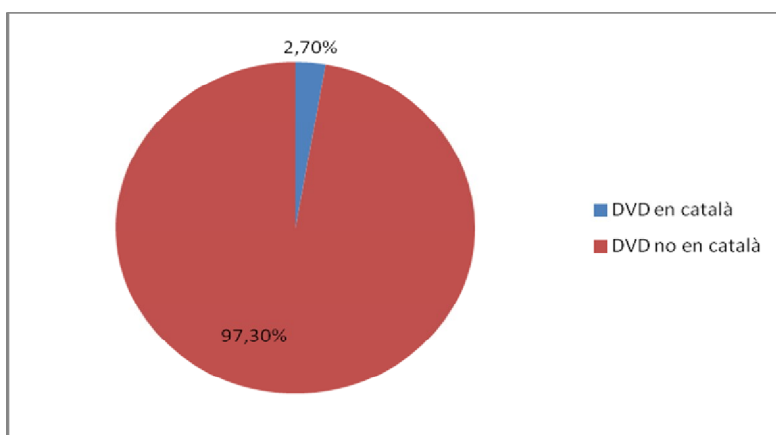
En el moment de les observacions, no totes les estrenes a les sales de cinema entre gener i setembre es trobaven en DVD. Així doncs, de les 306 pel·lícules estrenades a les sales de cinema de Catalunya entre el gener i el setembre del 2013, se'n van trobar 148 en DVD en almenys un dels dos establiments observats. Algunes d'aquestes pel·lícules –poques– són clàssics del cinema que s'han reposat a les sales de cinema durant el període estudiat, i per això han format també part de la mostra (per exemple, "L'home tranquil" o "El gran Gatsby").

RESULTATS

DVD disponibles en català a les botigues

Com es pot veure en el Gràfic 1, es constata que de la mostra, és a dir, dels 148 DVD trobats a les botigues analitzades, només n'hi havia 4 en llengua catalana, un 2,7% de DVD en venda. D'altra banda, cal dir que tots els títols trobats tenien, almenys, una opció del menú lingüístic en castellà.

Gràfic 1. DVD en català entre el total de DVD disponibles (estrenes gener-setembre 2013 a Catalunya).

A més a més, els DVD en català observats no contenien totes les opcions del menú lingüístic en aquesta llengua (vegeu la taula 2), com, en canvi, sí que passava en la majoria dels casos amb el castellà. De fet, en cap dels 4 casos hi havia l'opció de subtítols en català. Fins i tot, trobem l'exemple de la pel·lícula nord-americana "Els Croods", en el què els consumidors d'aquestes botigues podien comprar el DVD amb subtítols en turc, però no en català.

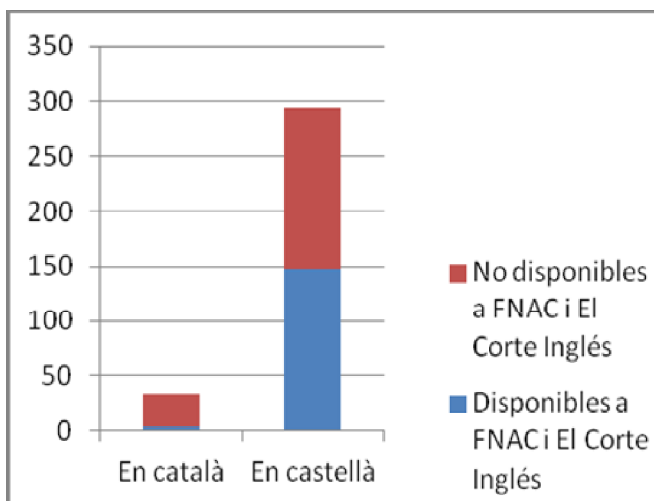
Taula 2. Menú lingüístic de les pel·lícules disponibles en DVD almenys en català.

	Versió original	Doblada	Subtitulada
BARCELONA, NIT D'ESTIU	Català i castellà	-	Castellà
ELS CROODS	Anglès	Català i castellà	Castellà, anglès i turc
L'HOSTE	Anglès	Català i castellà	Castellà
SÈRIE B	Català i castellà	Castellà	Castellà

Disponibilitat de DVD en català i en castellà respecte a les estrenes a les sales de cinema en cada llengua (gener-setembre 2013)

Hem observat quins títols estrenats durant aquest període de 9 mesos del 2013 en sales de cinema s'han trobat en DVD segons els usos lingüístics. El resultat és que dels films estrenats, com a mínim, en català a les sales de cinema (34 en total), només se'n va trobar disponibles a les botigues observades un 11,7% (4 pel·lícules); això sí, tots aquests en català. En canvi, dels 296 títols estrenats a les sales, com a mínim, en castellà durant els 9 mesos estudiats, hi havia disponibles a les botigues observades 148 DVD, o el que és el mateix, un 50,2% de les obres cinematogràfiques estrenades en castellà. Per tant, no només la desigualtat entre l'oferta cinematogràfica en català i en castellà té lloc a les sales de cinema, sinó que un cop es comercialitzen en DVD, les versions en català tornen a experimentar una nova barrera i un greuge comparatiu amb l'oferta en castellà.

Gràfic 2. Disponibilitat de pel·lícules estrenades a les sales en català i en castellà de venda en DVD segons la versió lingüística.

L'oferta lingüística segons els centres comercials

Si fem una distinció entre establiments, s'observa que a l'FNAC els DVD observats disponibles a la botiga física eren 131, mentre que a El Corte Inglés eren 107. Pel fet que el nombre de títols en català trobat va ser el mateix en les dues botigues (4 DVD), la proporció d'oferta en català era més gran a El Corte Inglés, amb un 3,7%, que a l'FNAC, amb un 3,1% de DVD en català. Per tant, es tracta d'una diferència molt poc rellevant en termes estadístics. Per tant, l'únic aspecte que destacaríem és que ambdós centres comercials tenen una oferta de DVD en català encara més deficitària de l'oferta que es va mostrar a les sales de cinema en el període estudiat.

D'altra banda, més enllà del producte, una altra qüestió que afecta al consumidor és l'accessibilitat als DVD en català que ofereixen les botigues i per això hem inclòs entre els indicadors d'observació la senyalització d'aquests productes. Així, de les observacions fetes en els dos establiments objecte d'estudi, no s'han detectat cap tipus de cartell o senyalització que indiqui la presència de títols en català disponibles sinó que estaven integrats en l'oferta general de DVD.

CONCLUSIONS

En primer lloc, aquest anàlisi mostra que si bé hi ha una minoria de títols estrenats en versió catalana (en versió original o traduïts), encara n'hi ha menys d'aquest grup que s'hagin posat a disposició del públic en DVD. Dels 148 títols d'estrena entre el gener i el setembre del 2013 que estaven disponibles en DVD en almenys un dels dos principals establiments de Barcelona, només se n'han trobat un 2,7% que incorporaven el català en el menú lingüístic. **Per tant, de totes les pel·lícules estrenades en aquest període, només hi havia 2'7% que eren en català.**

Per altra banda, si acotem l'anàlisi **només a les pel·lícules estrenades en català a les sales de cinema** durant el període estudiat (34 pel·lícules), igualment es detecta un greuge important: només estan **disponibles en DVD un 11,7% de les pel·lícules**. En canvi, respecte a les **pel·lícules estrenades en castellà a les sales, s'ofereixen en DVD el 50,2% d'aquests títols** en aquests mateixos establiments en el període estudiat. Això indica que la paritat lingüística que la Llei del cinema de Catalunya vol aconseguir també en l'àmbit de les pel·lícules distribuïdes en DVD està molt lluny d'acomplir-se (recordem que la data màxima de l'adaptació del sector cap aquest objectiu és el gener del 2018).

A més d'escassos, tal com passa en les pel·lícules en català projectades a les sales de cinema de Catalunya, **els DVD en català són difícils de trobar als establiments**. El fet que només hi hagi un 2,7% de títols en català i que no s'hagi trobat una senyalització específica que indiqui on es troben aquests pocs DVD en cap dels dos establiments, dificulta encara més l'accés real dels consumidors al cinema en català.

En resum, cal remarcar que aquestes dades fan palesa, d'una banda, el **greuge de l'oferta de cinema en català que pateixen els ciutadans respecte a l'oferta en castellà**. I de l'altra, la manca de responsabilitat d'empreses concretes que actuen en l'oferta cinematogràfica. En aquest sentit, a banda dels **distribuïdors** responsables d'incloure el català en el menú lingüístic dels DVD, també cal assenyalar la responsabilitat dels

empresaris d'establiments oberts al públic, que en el cas estudiat en aquest informe són els responsables de l'FNAC i El Corte Inglés, que decideixen sobre l'oferta d'aquest tipus de productes de venda al públic amb una tria molt deficitària.

Per últim, cal al·ludir la responsabilitat de les **administracions** alhora de garantir - com passa en altres comunitats comparables a la catalana arreu del món amb les respectives llengües - el dret dels consumidors d'escollir la llengua catalana quan compren el DVD d'una obra cinematogràfica. Aquest dret implica, d'una banda, garantir que els menús lingüístics dels DVD incorporin totes les versions lingüístiques en català en les quals s'ha estrenat l'obra cinematogràfica (original i/o doblada i/o subtitulada) i, de l'altra, facilitar l'accés d'aquests productes en els establiments de venda al públic millorant la seva visibilitat i la localització en l'establiment.